

rætt, men ið hvussu er hava kubanarar ein lækna fyri hvørji 170 fólk. Teir raðfesta heilsuverkið og skúlaverkið óvast, hóast stórir tórur er á heilivági, útgørð og amboðum til sjúkráhús og skúlur. Heilsuverkið virkar hjá teimum. Tað virkar best í øllum Tríðja Heiminum, og skulu vit nevna prioritering, so virkar tað nógv betur enn tað føroyska heilsuverkið. Teir hava størsta ortopediska sjúkráhusið í øllum Látínamerika við 22 skurðstovum.

Kubanska heilsuskipanin er í fyra stigum.

Familjulæknin, sum nú fevnir um næstan alt landið. Ein lækni og ein sjúkrasystir bógva í einum lokalum ráði í býi ella bygd og hava ábyrgdina av tí týðningarmesta heilsuliga og medisinska arbeiðinum og tí fyribyrgjandi arbeiðinum.

Polyklinikk er eitt lítið sjúkráhus í einari bygd ella einum býarparti. Her er mest ambulans viðgerð, men tað ber til at verða innlagdur eitt stutt skifti. Her er eisini ein deild fyri tannviðgerð. Polyklinikk hevur eftirlit við børnum í barnagørðum, skúlum og arbeiðarum á smáum virkjum, og hon hevur samstarv við tey stóru virkini.

Landspartasjúkráhusini eru mest serkøn á einum barnasjúkráhusi, einum vanligum somatiskum sjúkráhusi og einum psykiatriskum sjúkráhusi. Hesi sjúkráhusini kunnu metast saman við okkara. Viðgerðin er í minsta lagi líka so kvalifiserad, men tann fysisk karmurin ber vitni um, at Kuba er eitt fátækt land.

Tó eru mong landssjúkráhus og sersjúkráhus. Serliga er vert at nevna sjúkráhusini Hermanos Ameijeiras og Frank Pais. Tey eru bæði í Havanna. Frank Pais sjúkráhusið er serkønt í knotskurði, -transplantasjonum, protesum og tífik-um. Hermanos Ameijeiras er høvuðsstøðin hjá mongum veitingum sum til dømis hjarta- lungna, livur- og nýrtransplantasjonum og krabbameinsviðgerð.

Bæði sjúkráhusini bjóða útlingum sínar veitingar undir ætlanini heilsutur-

isma.

Útbúgving

Í Kuba er nóggu ára skúla-skylda. Undirskúlin, *escuela primaria* er frá 1. til 6. flokk, og yvirbygningurin, tey kalla, *escuela secundaria* fevnir um 7. til 9. flokk.

Fyri skúlaaldur eru tilbøð um barnagørð og barnagørðsflokk. Her hava einsamallar mammur, ið arbeiða úti, fyrsta rætt, tí enn er bara pláss fyri umleið einum tridringi av øllum børnum.

Undirskúlin er alla staðni, har fólk býr - eisini í fjar- skotnum fjallalendi. Har eru skúlur sum í Føroyum við einari stovu, einum lærara og til dømis seks næming- um í einum bólk frá 1. til 6. flokk.

Tá ið næmingurin skal í 7. flokk eru ymiskir møgu- leikar. Býr næmingurin í einum býi, kann hann halda fram í sama skúla, ella hann kann fara í *kostskúla* úti á bygd. Her hevur hann nakað av verkligum arbeiði umframt bókliga undirvísing. Oftast arbeiðir næmingurin í landbúnaðinum ella í urtagarði, og soleiðis ger næmingurin sitt til, at skúlin hevur mat. Næmingar, ið velja at verða gængandi í skúla í býnum, eru vanligar til arbeiðis í landbúnaðinum í 42 dagar um árið. Tað verkliga arbeiðið sum partur av undirvísingini er júst eitt pedagogisk prinsipp í Kuba.

A studentaskúlastigi, *pre-universitario* ber til at velja ímillum ein studentaskúla í býnum ella á bygd.

Í øllum landspartum eru skúlur, sum umframt vanligu undirvísing leggja serstakan dent á listarliga útbúgving og somuleiðis skúlur, har fróttur er ovarliga á skránni.

Kuba hevur 43 hægri lærustovnar innan allar greinir og harafrat fyra universitet í Havanna, Santa Clara, Camaguey og Santiago de Cuba. Hesi universitet hava undirdeildir í øllum landspartahøvuðsstøðum.

Ein skúli í Havanna eitur *Escuela de 2. Diciembre - 2. Desember skúlin*. Hesum skúla stuðla føroyingar í felagnum Føroyar-Kuba. Á hvørjum ári sendir felagið skúlanum ymist tilfar til skúlabrúks, frá pappíri og

blýantum til skrivimaskinur og teldur. Tey fyrstu árin mátti einki vera elektriskt. Hetta er eingin trupulleiki longur. Tilfarið til skúlan verður savnað inn frá stovnum og einstaklingum her í Føroyum og síðani sent til Kuba við vaðvild frá eitt nú Skipafelagnum Føroyum og øðrum flutningsfeløgum úti í heimi.

Íbúðin er ov lítil

Eingin er heimleysur í Kuba. 37 tey seinastu árin eru gjörðar fleiri hundrættusund íbúðir í øllum landinum, og íbúðarviðurskiptini eru munandi bøtt. Vatn og el og skipaði kloakkviðurskipti eru í yvir 90 prosentum av teimum kubanskum heimunum.

Men yvirhøvur er alt ov trøngt hjá teimum kubanskum húskjunum. Tað er heilt vanligt, at eitt húski við trimum ættarlidum býr í einari íbúð ella einum smáum húsum. Tí er sera umráðandi at byggja fleiri íbúðir og nú eisini at væla um tær gomlu íbúðirnar, ið eru rættiliga illa farnar tey seinastu mongu árin.

Tað kostar lítið at hava fótur undir egðið bord, 10-15 procent av lönini, og tá ið ein íbúð er goldin, eigur húskið hana. Hon kann síðani verða umbýtt ella seld.

Pensión og lønarviðurskipti

Er maður fyrtítt 60 og kona 56 hava tey rætt til pensión. Pensiónin er í minsta lagi 80 pesos um mánaðin. Tað skal samanberast við, at minstalønin er 130 pesos um mánaðin, og at ein vanlig inntøka er 250 pesos.

Fyri 250 pesos fært tú goldið húsaleigu, el, klæðir og tann matin, ið fæst við skamtanarbókini. Maturin skuldi helst tryggjað húskinum ta neyðugu kaloriu- og proteinnøgðina, men í nftí- árunum hevur verið alt ov lítið til av kjøti, smøri ella osti. Til tess at útvega sær kjøt, smør, ost og annan neyðturviligan mat, noyðist kubanarin nú at fara út á tann fría markumarknaðin og gjalda nógv.

Tey, ið hava skyldfólk uttanlands, arbeiða í ferðavinnuni ella av øðrum grundum fáa hendur á doll-

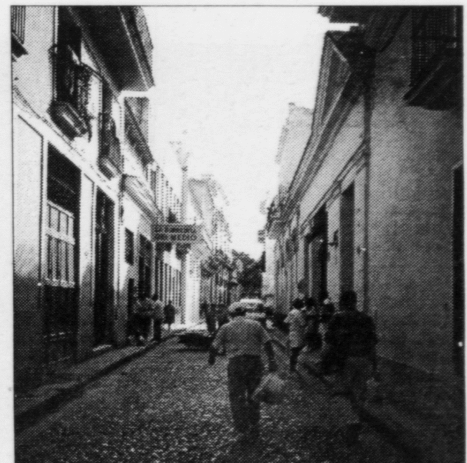
arum, hava tann greiða fyr- imun, at tey fáa keypt í teimum dollarahandlum, sum alla tíðina hava verið tøkir hjá turistum. Dollarahandlar verða nú eisini latnir upp um alt landið at selja teimum stóðugt fleiri kubanarunum, ið útvega sær dollarar, bæði líft og ólíft. Teir fáa nú keypt okkurt av tí, sum annars er gerandis- kostur hjá okkum. Loyvt varð at ognar sær dollarar í 1994 sum partur av eini stórarí búskaparligari nýskipan.

Kubanarar kunnu nú eisini veksla sínar kubansku pesos fyri dollarar, ella sagt við øðrum orðum, seks upp í 12 dollarar fyri eina vanliga mánaðarløn. Fara vit til Kuba, hava vit einar 1000 dollarar við okkum. Helst ikki minni, og í kubanskum hugameini eru vit reindir millionerar.

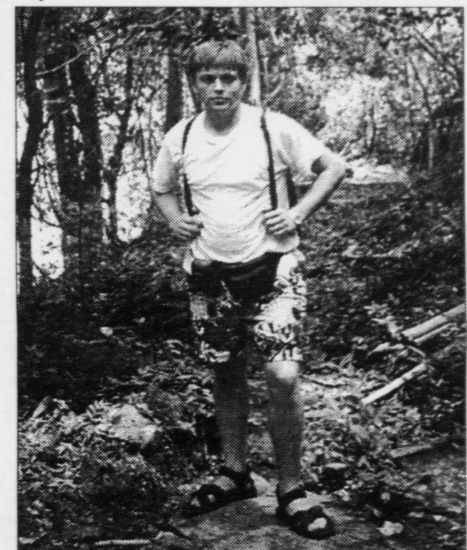
Í Kuba er deiligt

Tað fáa vit at sanna, sum hava verið har. Einki hittir tú Fidel Castro, men við hvørt særst tú hann í sjónvarpinum, ikki minst tjóðardagin, tann 26. juli. Í ár helt hann sína røðu í Santiago de Cuba, næststørsta býnum í landinum. Røðan vardi í „bara“ fimm tímar. Um tú vilt ella ei, so er maðurin rættiligur entertaineri. Ilt er at siga, hvussu tað kann bera til, at hann fær hildið so drúgvur røður, og hann drekkur ikki so mikið sum ein vatnsopa allar tímar, meðan hann talar.

Tú hugsar, hvør man fara at taka við eftir Fidel Castro. Hvør man krúnprinsurin vera. Maðurin er 72 ára gamal. Gitt verður aftur og fram, og mong eru tey, ið gita, men eingin veit, ið hvussu er ikki vit vanligu. Gitt verður um Kuba fer aftur til kapitalismuna, nú teir hava fingið tað, teir kalla *Zona Franca* mitt í Havanna. Hetta eru fræls umráði hjá útlingum at gera fløgur í. Teir eru nógvir í tali. Kuba er fruktigast í mangar mátar. Tann kubanarin, ið sigst at hava innlit, sigur, at tey frælsu vinnuligu umráðini í Havanna eru ikki gáttin til kapitalismuna. Kalla tað hvat tú vilt, men Kuba tørvar so at siga alt. Býirnir ganga á høgjum,

Gamla Havanna. Á skeltinum stendur *Bodeguita del Medio*, tann heimskenda barrin hjá Ernest Hemingway

Hans Kári Vang úr Sørvági millum sitrustø inni í landspartinum Havanna

maskinurnar skrambla og rusta. Fólkini leingist eftir tí vælferð, sum rýkur av okkum. Tó ivast kubanarin ikki. Hann er yvirhøvur errin av at vera kubanari, hann er blíður og tíður, og land hansara er vakurt.

Ei dani í, at einum leingist at hoyra tær tiltiknu salsa-

og rumburútmurnar aftur. Ikki er líkt til at kubanarin gongur við gron, til tess er lyndið ov lætt. Lyndið spríkir og glintar, tá ið karn- eval er í Havanna í fleiri dagar í juli.

Høvundurin guvar lítila havannasigar

Autografurin hjá Ernest Hemingway í *Bodeguita del Medio*